

Тема заняття: «Богдан-Ігор Антонич (1909-1937) «Зелена євангелія», «Різдво»

Сьогодні на занятті ми познайомимосся з молодим поетом (він не встиг постаріти у своєму житті) Б-І. Антоничем і з його творчим доробком. За життя Антонич здобув славу одного з найкращих поетів. І Після смерті він був на якийсь час усунений з історії української літератури. Виданням і впорядкуванням його творів зайнялися друзі. Антонич став легендою Львова й улюбленим поетом українців наприкінці ХХ століття.

БОГДАН-ІГОР АНТОНИЧ **(1909—1937)**

5
жовтня
1909
року

Богдан-Ігор Антонич народився на Лемківщині в родині священика. Його рідне село Новиця нині розташоване на території Польщі. Ось як він згадував про своє дитинство і про те, що стало поштовхом до творчості: «Малим хлопчиком вибіг я у темну ніч, оточену мороком холодних мовчазних лісів, і з острахом підвів очі до таємничого неба, яке, уявлялося мені, було пришпилене горючими цвяхами зір до безмежного простору вічності. Я відчував, як серце холодне, наповняється містичним передчуттям осягнення якоїсь правічної таїни буття людини і природи».

У єдиного сина доволі заможних людей життя могло скластися цілком безжурно і благополучно, якби не війна. Родина Антоничів змушена була тікати з рідного села, бо воно опинилося на теренах воєнних дій. Хто знає, можливо, доля біженців залишила маленькому Богданові назавжди ту самотність, про яку згадує його гімназійний учитель Лев Гец: «У класі Антонич нічим спеціально не відрізнявся, але не був таким веселим, як його товариші». Мотиви і образи з його останньої книжки «Ротації», напевне, пов'язані з тими враженнями, які викарбував у дитячій душі похмурий Відень — столиця Австро-Угорщини.

У 1919 році	Брат матері поета, Олександр Волошинович, був засуджений до смерті за те, що домагався приєднання галицької Лемківщини до Чехословаччини. Знову родина Антоничів тікає в Новиці, тепер уже від переслідування польської жандармерії. Деякий час Антоничі з десятилітнім Богданом жили на Прянівщині. Повернувшись до Новиці, вони вели життя, подібне до існування багатьох західноукраїнських священницьких родин. Важко сказати, як і хто саме виховував майбутнього поета. Ольга Олійник розповідає про няньку, яка читала напам'ять малому Антоничеві поезії Шевченка, оповідала казки, співала колискової. Різні хвороби нападали на хирлявого від природи сина Антоничів, і він не ходив до початкової школи, а готувався у приватної вчительки складати іспити до гімназії.
1920 р.	Прийшовши до гімназії в Сяноці, побачив, що панівною мовою там є польська, якої він добре не знав, і завжди тягнувся до україномовного гурту, хоча української теж не знав, бо був лемком і розмовляв лемківською говіркою. Вчився Антонич добре. Професори ставили його учням за приклад. Його колишній професор Л. Гец згадував: «Не пам'ятаю, щоб колись на щось не дав відповіді. Все тихий, скромний. На перерві сидів спокійно і читав. Його усмішка була якоюсь милою, чарівною, що не можна було не любити».
	У роки навчання Антонич захоплювався музикою і не лише любив грати на скрипці, а й пробував сам komponувати музичні твори. Один його марш грала вся гімназія. Почав писати вірші ще дитиною, продовжував писати їх у гімназії, але польською мовою, зважаючи на польське оточення.

З 1928 по 1933 рік	Антонич навчається у Львівському університеті на філологічному, чи, як тоді говорили, на філософському факультеті. Спочатку послуговувався лемківською говіркою, але потім наполегливо почав вивчати українську літературну мову, самотужки опановуючи її лексику, образність та стилістику. Гурток українців часто заслуховує його філологічні студії. Перед університетськими друзями виступає Антонич і з читанням своїх поезій.
У 1931 році	виходить перша книжка поета «Привітання життя», яка привернула до нього увагу львівської літературної громадськості. Одночасно з «Привітанням життя» він готував книжку релігійної лірики під назвою «Велика гармонія».
1934 року	Закінчення університету збіглося в Антонича з видатною подією в його житті — виходом у світ його другої збірки «Три перстені». Ця книжка поставила Антонича в перший ряд західноукраїнських письменників. Після закінчення університету (він здобуває ступінь магістра філософії з відзнакою і починає готуватися до докторату) Антонич зайнявся виключно літературною працею, з якої й жив. Розповідають, що він побоювався вчителювання. Говорив: «Як піду на практику, а потім на посаду, то вже нічого не напишу». Він знав, що польська влада робила все, щоб перетворити життя українського вчителя на пекло. Ще в університеті він зіткнувся з болючою несправедливістю: його за рекомендацією професора Гертнера мали послати вчитися до Болгарії (Антонич-студент спеціалізувався у славистиці). Але керівники університету пошкодували державних коштів для цієї мети лише тому, що він українець.

1933— 1937	За чотири роки Антонич написав ще три книжки, але тільки одна з них, «Книга Лева» , вийшла за його життя у 1936 році.
	Дві інші — «Зелена євангелія» і «Ротації» — посмертні видання
	На цей час припадає робота Антонича над оперною драмою «Довбуш» , над численними статтями, над романом «На тому березі» , який, на жаль, так і не був закінчений.
6 липня 1937 року	Антонич помер. Він захворів на апендицит і після вдалої операції вже мав намір виписуватися з лікарні додому. Але одразу друга важка недуга — запалення легенів — підкосила його навіки. Сонячного липневого дня сумна процесія відпровожувала його львівськими вулицями на Яніпський цвинтар. Смерть передчасно забрала поета, - змістом творчості якого було оспівування життя.

Аналіз поезій “Зелена євангелія”, “Дороги”, “Різдво”

ЗЕЛЕНА ЄВАНГЕЛІЯ

Весна — неначе карусель,
на каруселі білі коні.
Гірське село в садах морель,
і місяць, мов тюльпан, червоний.
Стіл ясеновий, на столі
слов'янський дзбан, у дзбані сонце.
Ти поклоняйся лиш землі,
землі стобарвній, наче сон цей!

Коментар

Вірш «Зелена Євангелія» — це гімн природі, весні, землі, де все це гармонійно поєдналося. Захоплюють тонкі й незвичні спостереження: дійсно, хіба заметіль із пелюсток квітучих абрикосів (морель) не нагадує карусель? І місяць інколи буває червоним, як тюльпан. Земля стобарвна, і весело ловити сонце в дзбан (гличик), радіти йому, цінувати миті життя.

РІЗДВО

Народився Бог на санях
в лемківському містечку Дуклі.
Прийшли лемки у крисанях
і принесли місяць круглий.
Ніч у сніговій завії
крутиться довкола стріх.
У долоні у Марії
місяць — золотий горіх.

Коментар

Біблійну легенду про народження Христа Б.-І. Антонич розкрив по-своєму. Син Божий має людську подобу, то чому б йому не народитися «в лемківському містечку Дуклі»? А замість пастухів прийдуть лемки й принесуть у дарунок «місяць круглий», котрий буде у Матері Марії, як золотий горіх. І це не треба розуміти, як святотатство, це відчуття близькості своєї до Сина Божого, єдності з тим, хто взяв на себе гріхи людства й постраждав за нього.

Уся поезія Антонича просякнута релігійністю, яка проявляється в імітуванні молитовної лірики, переспіві біблійних псалмів.^[1] Водночас колядка увібрала образи з народних пісень та колядок гуцулів, лемків і бойків, в яких різдвяні події переносяться зі Святої Землі до Карпат, народження Ісуса Христа відбувається не у Вифлеємі, а в убогому обійсті або «на санях в лемківському містечку Дуклі». Така міфологізація створює відчуття особистої причетності до подій вселенського значення.

На вірші Богдана-Ігоря Антонича «Різдво» і «Коляда» із збірки «Три перстені» український кобзар Василь Жданкін положив музику.

Коляда

Тешуть теслі з срібла сани,
стелиться сніжиста путь.
На тих санях в синь незнану
Дитя Боже повезуть.
Тешуть теслі з срібла сани,
сняться веснянії сні.
На тих санях Ясна Пані,
очі наче у сарни.
Ходить сонце у крисані,
спить слов'янськеє Дитя.
Їдуть сани, плаче Пані,
снігом стелиться життя.^[4]

«Народився Бог на санях» — колядка на слова Богдана-Ігоря Антонича.

Колядка в обробці Василя Жданкіна

Народився Бог на санях
В лемківськiм містечку Дуклі.
Прийшли лемки у крисанях
І принесли місяць круглий.
Прийшли лемки у крисанях
І принесли місяць круглий.
Народився Бог на санях,
Прийшли лемки у крисанях
І місяць круглий принесли.
Тешуть теслі з срібла сани,
Стелиться сніжиста путь.
На тих санях в синь незнану
Дитя Боже повезуть. (2)
Тешуть теслі з срібла сани,
Сняться різдвяні пісні.
На тих санях ясна Пані,
Очі наче у сарни. (2)
Ніч у сніговій завії
Крутиться довкола стріх.
На долонях у Марії
Місяць – золотий горіх. (2)
Сходить сонце у крисані,
Спить слав'янськеє дитя.
Їдуть сани, плаче Пані,

Снігом стелиться життя. (2)
Тешуть теслі з срібла сани. (4)
Христос ся рождає! Славимо Його!^[5]

Мінестрелі

[:https://www.youtube.com/watch?v=nde74ob4erI&ab_channel=gtrw27](https://www.youtube.com/watch?v=nde74ob4erI&ab_channel=gtrw27)

Аналіз вірша “Коляда” Антонича (паспорт)

Збірка – Три перстені

Рік написання -1934 р.

Літературний рід: лірика.

Жанр: ліричний вірш.

Вид лірики: філософська.

Тема: зображення свята народження Христа.

Ідея: переосмислення факту народження Христа як події, що відбувається в кожному селі й містечку; уславлення народження життя й радості.

Основна думка: поет визначає народження Ісуса Христа як найвеличнішу подію людства. Його появу на світ святкують в кожному селі й містечку, тому й «тешуть сани». Провісником щасливого життя є «веснянії сні», що бачить Боже Дитя. Проте його Мати, Ясна Пані, в якій «очі наче у сарни» (тобто перелякані, повні сліз), плаче і сумує, бо знає, що її Сина очікує нелегка доля. Поєднання людської радості і матиного горя створює особливий ефект, що передається читачу – радість від причетності до світлої події і розуміння відповідальності за своє існування, за яке Ісус поклав своє життя.

Римування: перехресне.

Художні засоби:

епітети: сніжиста путь, веснянії сні, синь незнану,

повтор – тешуть теслі,

порівняння – очі наче у сарни.

метафора – тешуть теслі з срібла сани, стелиться путь, ходить сонце у крисані, снігом стелиться життя

Алюзії: Дитя боже – Ісус Христос, Ясна Пані – Марія, Матір Божа.

Вірш надзвичайно музикальний: ритмомелодику творять легка рима, звуковий малюнок, що посилює емоційність, вибудовується алітерація із свистячих приголосних: «Тешуть теслі з срібла сани, / сняться веснянії сні. / На тих санях Ясна Пані, / очі наче у сарни».

Образи:

людей: теслі; ясна Пані – Марія;

міфологічних істот (умовно): слов'янськеє дитя;

природи: сніжиста путь, ходить сонце у крисані;

предметів і явищ: народження; сани; крисані (круглі капелюхи).

Символічні образи: кожен образ у поезії є своєрідним символом: сани (український символ-аналог ясел, де народився Христос); сонце.

Підсумок заняття:

Богдан-Ігор Антонич — неповторний співець одвічного єднання людини і природи, їх глибинних зв'язків. Він пропонує читати велику книгу природи, бо саме в ній можна знайти відповідь на загадку нашого буття.

Поет щодня радів сонцю, тішився деревами, дивувався красі квітки чи листка. Захоплено писав він про карпатську природу і лемківські села, вважаючи людину невід'ємною часткою навколишнього світу.

У віршах сонце виступає як життєдайна сила, яка живить і людину, і природу. Богдан-Ігор Антонич пише про небо, сонце, дерева так, що вони набувають властивостей живих істот. Поет вносить душу в описувані ним картини та явища природи, одухотворює їх.